

Bevindingen afstandsonderwijs mbo

oktober 2021

MBO

Effectief lesgeven

Onderzoek naar afstandsonderwijs in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo)

De inspectie heeft van **mei tot en met juni** onderzoek gedaan naar afstandsonderwijs in het mbo. **In totaal hebben inspecteurs 65 lessen bekeken, op 20 opleidingen.** Daarnaast is op de opleidingen gesproken met studenten en docenten over de ervaring met en de kwaliteit van online lessen.

Het onderzoek geeft een beeld van de organisatie en de kwaliteit van afstandsonderwijs in het studiejaar 2020-2021. Het beschrijft de diversiteit in vormen, proces, ervaringen en kwaliteit van afstandsonderwijs ten tijde van de corona-crisis. Doordat een beperkt aantal lessen bij een klein aantal opleidingen is bekeken, levert het onderzoek niet een representatief beeld op, het doel was de variëteit in kaart te brengen en goede voorbeelden op te halen.

Effectieve organisatie

Effectief lesgeven

Didactisch handelen

Aandacht voor structuur en uitleg

Bij de meeste bezochte lessen is er gericht aandacht voor structuur en uitleg in de online klas. Er heerst rust in de lessen, de docenten gebruiken verschillende vormen om de uitleg duidelijk te maken, de doelen en de regels zijn duidelijk. Veelal stemmen de docenten de les af op het niveau van de studenten.

Voorbeelden

Bij de eerste les van het nieuwe vak vertelt deze docent de doelen voor de hele periode, en voor deze les. Ook licht ze de structuur van de les toe: eerst een check (Hoe gaat het met iedereen?), dan theorie, afgewisseld met opfrisvragen via LessonUp, en vervolgens zelfstandig aan het werk. In de les is het rustig. Microfoons uit, communiceren gebeurt via de chat. Een van de studenten is aangewezen om in het oog te houden of iemand een hand opsteekt, zodat de docent de beurt kan geven.

Online veiligheid lijkt in orde, maar het zicht hierop is beperkt

De meeste docenten hebben de indruk dat studenten zich veilig voelen tijdens de online les, zonder bijvoorbeeld pestgedrag of intimidatie. Wel weten docenten dat ze beperkt zicht hebben op wat studenten verder uitwisselen over de les of medestudenten, via telefoon of andere sociale media. De studenten ervaren naar eigen zeggen niet of nauwelijks onveiligheid.

Voorbeelden

De docent stelt niet alleen vragen aan individuele studenten, maar zij gebruikt een online tool om aan iedereen quizvragen over de stof te stellen. Als iedereen het heeft ingevuld, maakt de docent de antwoorden zichtbaar. Wie het goed heeft, ziet als beloning z'n naam in beeld verschijnen. De docent bespreekt vervolgens de antwoorden met de studenten. Op deze manier stimuleert de docent iedere student zelf na te denken.

Met een digitaal rad worden willekeurige studenten aangewezen om een vraag te beantwoorden. Omdat dus iedereen – onverwacht – de beurt kan krijgen, blijven de studenten goed betrokken.

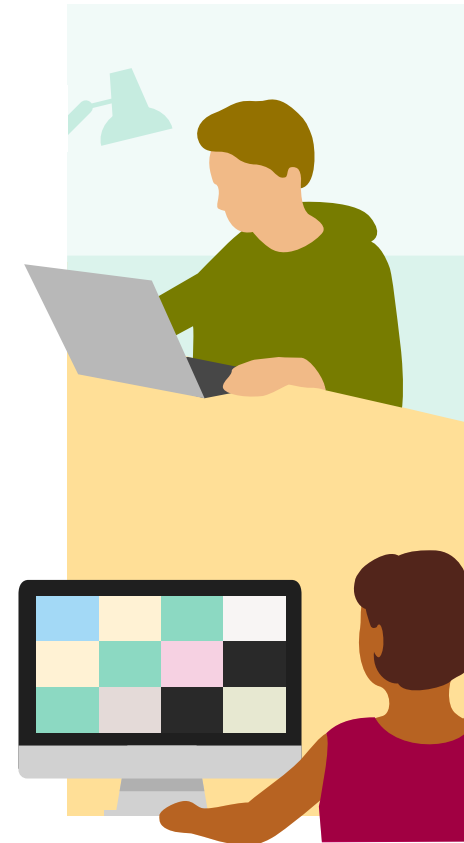
Interactie

Vooral tussen docent en student, minder onderlinge interactie

De meeste studenten in de bijgewoonde lessen zijn actief en betrokken en de meeste docenten stimuleren hen tot nadenken. Er is ruimte om vragen te stellen en er is interactie tussen docent en studenten. De interactie beperkt zich in de meeste gevallen tussen docent en student(en), interactie tussen studenten onderling komt in mindere mate voor.

Niet altijd zicht op alle studenten

Docenten in de digitale lessen hebben niet altijd zicht op alle studenten. Zo blijven bij veel geobserveerde lessen de camera's en/of microfoons van studenten uit gedurende de les, werkt niet alle apparatuur even goed (de thuis-wifi, camera of geluid werkt niet). Wel weten sommige docenten het zicht op creatieve en aantrekkelijke wijze te vergroten, bijvoorbeeld met online tools.

Aanwezigheid en betrokkenheid

Aanwezigheid en blijvende betrokkenheid studenten is een uitdaging
Bij afstandsonderwijs blijkt het een grote uitdaging ervoor te zorgen dat alle studenten bij de les betrokken zijn en blijven. Dit komt deels door afnemende motivatie van studenten. Maar daarnaast heeft een deel van de studenten praktische belemmeringen om actief aan de lessen deel te kunnen nemen: verbindingsproblemen, of niet voldoende voorzieningen zoals een goede laptop of een rustige plek thuis.

Ontwikkeling studenten

Beperkt zicht op ontwikkeling studenten
Hoe houd je online voldoende en systematisch zicht op de ontwikkeling van de kennis en vaardigheden? De meeste docenten vinden dat een aandachtspunt. Hoe het met studenten gaat, is toch minder goed te zien dan wanneer de docent studenten voor zich ziet en hen individueel kan spreken. Een deel van de docenten vindt ook online feedback geven aan de studenten een aandachtspunt. Op hun beurt blijken studenten in de digitale lessen de uitdaging en soms ook de ondersteuning weleens te missen.

Effectieve organisatie

Onderwijsaanbod en organisatie

Generieke vakken online, beroepspraktijkvakken fysiek indien mogelijk
De meeste docenten geven aan dat de geobserveerde digitale lessen qua inhoud niet of nauwelijks afwijken van de reguliere les, maar wel de vorm waarin ze die aanbieden. Verder vertellen de docenten en studenten dat generieke vakken - Nederlands, Engels, rekenen - vaak volledig online worden aangeboden. Docenten bieden praktijklessen echter zo veel mogelijk fysiek aan en niet of minimaal online. Docenten vinden online praktijklessen eigenlijk niet werkbaar en studenten hebben thuis vaak niet de juiste middelen. Daarom worden veel van de praktijklessen en -opdrachten toch in de schoolomgeving aangeboden. Alleen wat op afstand mogelijk is gebeurt online - zoals bij een kappersopleiding thuis op een modelhoofd een kapsel bewerken, of programmeeropdrachten bij een ICT-opleiding.

Effectief afstandsonderwijs

[Bekijk het wetenschappelijk literatuuronderzoek en de infographic](#)